Bent u een complotdenker?

19 juli 2023

Het ‘Vrije Westen’ is sinds de aankondiging van het Nieuwe Normaal, dat ’toevalligerwijze’ samenviel met de uitbraak van een virus, nog nooit zo onvrij geweest. Voor hen die meegaan in de voorgeschreven verhalen over actuele thema’s is dat niet merkbaar. ‘Wie zich niet beweegt, bemerkt de ketenen niet’, zeiden ze ooit in de DDR. Maar wie zich uitspreekt heeft een probleem: die ontmoet censuur, discreditering en oordelen van pseudo-wetenschappers.

Foto: Tina Flour

Het vastgelopen gesprek

Elze van Hamelen wil met ondermeer advisering en onderzoeksjournalistiek een bijdrage leveren aan een mooiere wereld door beter om te gaan met elkaar en de natuur. Voor een transitie naar een leefbare toekomst is volgens Elze op dit moment het bewust worden van de (geo)politieke, sociale en spirituele realiteit, het oppakken van persoonlijk leiderschap en het herwinnen van democratie van

het grootste belang.

Elze maakt zich al enige tijd zorgen over het vastgelopen van wetenschap, journalistiek, politiek en maatschappelijk debat. Met stigmatisering worden mensen met een afwijkende mening aan de kant geschoven, een verschijnsel dat voor Nederland een tamelijk onwennig fenomeen is.

In een uitgebreid en van bronnen voorzien artikel bespreekt Elze het fenomeen ‘complotdenken’ en vooral wat het betekent als het label ‘complotdenker’ wordt toegedicht.

Absolute pseudopsychologie

Een toenemende hoeveelheid onderwerpen – waarover een echt en eerlijk publiek debat hoognodig is – wordt door het label complotdenker volstrekt onbespreekbaar.

Debat hoort op de inhoud gevoerd te worden. Het verschuiven van een uitwisseling over een onderwerp naar iemands geestelijke gesteldheid is een persoonlijke aanval, een drogreden – een oneigenlijk argument dat niets bewijst, en het debat omzeilt.

“Jij bent een complotdenker, wappie, goedgelovig en kan niet analytisch denken”, dat is een aanval op de man. Het leidt zelfs tot het ‘diagnosticeren’ van hele groepen mensen op basis van hun interesses. Dit is absolute pseudopsychologie.

Merkwaardigerwijs is een aantal onderwerpen in de sfeer van ‘verboden’ of minimaal controversieel terecht gekomen. Denk daarbij bijvoorbeeld de collaboratie tussen het kabinet en het WEF, 5G, onteigening van boeren, de afbraak van het MKB, vaccinatieschade , woke-ideologie op basisscholen of het vervangen van vissers door windmolens, boeren en stikstof. Niet het onderwerp wordt onderwerp van gesprek, maar de kritische beschouwer van een van bovenstaande onderwerpen. Met de term ‘complotdenker’ wordt de criticus veronderstelt te ‘radicaliseren’ en daarmee een gevaar voor de samenleving. Voor bepaalde overheidsdiensten zoals de AIVD zou er zelfs sprake zijn van ‘anti-overheids extremisme’.

Afwijkende mening pathologiseren

"Maar, zo blijkt, een van de eenvoudigste en gemakkelijkste technieken om afwijkende meningen onder controle te houden is ze simpelweg te pathologiseren. Zoals we beginnen te zien kan het simpelweg verklaren van verzet tegen de status quo als een vorm van geestelijke stoornis een uitzonderlijk krachtig middel zijn om oppositie het zwijgen op te leggen".

Onderzoeksjournalist James Corbett in 'Dissent Into Madness: The Weaponization of Psychology'

Het pathologiseren van andersdenkenden was een machtig wapen die regiems zoals die van de NAZI's toepassen. Niet gevangenisstraf van het gevolg, maar opname en behandeling in een psychiatrisch ziekenhuis. Deze aanpak is ook enkele malen in Duitsland en Zwitserland gesignaleerd tijdens de Covidperiode.

Met deze methode worden critici geïsoleerd en voor 'gek' weggezet met als gevolg dat de omgeving afstand gaat nemen van 'de patiënt'. Dit verklaart wellicht waarom hele groepen geneigd zijn blind autoriteiten – de 'factcheckers', de massamedia en overheid te volgen. De angst voor verstoting, verlies van vriendschappen of relaties is groot.

Als de psychiater zelf spoken gaat zien

Naast de media heeft ook 'de wetenschap' velen teleurgesteld. Nadat psychiater Wim Veling en collega's van de Rijksuniversiteit Groningen vorig jaar 'complotdenkers' vergeleken met mensen die aan psychotische wanen leiden, hebben zorgprofessionals en de media zich massaal op dit nieuwe type mens gestort. Ze zetten de complotdenker weg als een psychiatrisch geval dat gevaarlijk is, door de overheid in de gaten moeten worden gehouden en desnoods opgesloten. Zelfs sommige Kamerleden worden in deze categorie geplaatst. Zelden of nooit wordt inhoudelijk ingegaan op de beweringen van de complotdenker.

"Zijn complotdenkers psychotisch?" vroegen psychiater en professor bij de Rijksuniversiteit Groningen Wim Veling, en twee andere psychiaters, drie psychologen, twee sociologen en een verpleegkundig specialist GGZ zich af in het Tijdschrift voor Psychiatrie van november 2021.

Het artikel kreeg binnen en buiten de zorgsector ruime aandacht en is blijven rondzingen. "*Complotdenkers zijn niet psychotisch*" vatte de Zorgkrant samen. De krant zegt zich in te zetten voor "*digitale uitwisseling van kennis en ervaring binnen de Nederlandse zorg en welzijnssector*". Echter, schreven ze, "*Complotdenkers hebben veel overeenkomsten met mensen die lijden aan paranoïde wanen*".

'Complotdenkers' lager op de sociale ladder

Voor tijdschrift De Psycholoog schreven Arno van Dam, professor aan de Universiteit van Tilburg, samen met drie coauteurs het artikel 'De maatschappij komt de spreekkamer binnen'.
Ze schreven: "*In de loop van de pandemie bleek dat relatief veel mensen in enige mate geloven in zogenoemde complottheorieën. Uit onderzoek blijkt dat complotdenkers relatief vaker lager opgeleid, alleenstaand, werkeloos en man zijn. Tevens ervaren zij vaker lichamelijke en psychische klachten en hebben zij minder zelfvertrouwen, een lagere sociaaleconomische status en voelen minder verbondenheid met anderen. Dit zijn kenmerken die ook relatief veel bij mensen met psychische problemen worden aangetroffen*".

Media versterken mentale discreditering 'complotdenkers'

Na napratende burgers, 'de wetenschap' en de wetenschappers, dragen ook de media hun steentje bij een de discreditering van andersdenkenden. Zonder enige kritische kanttekening worden de 'wetenschappelijke' waanbeelden van kritische burgers, verder versterkt. De praattafels bevestigen dat vragen stellen bij de gang van zaken rond thema's als Covid, Oekraïne of klimaat duidt op een geestelijke afwijking.

Zo corresponderen BNN-VARA actrice Mirjam Vriend en psychiater Bram Bakker maandelijks over de geestelijke gezondheidszorg. Op 10 november 2020 vragen zij zich af: "*Hoe gek zijn complotdenkers eigenlijk?*". Mirjam: "*Waarom wordt de één een complotdenker en de ander niet? Kan iedereen die op een regenachtige dag in het complot-algoritme terecht komt, zomaar het konijnenhol in verdwijnen?*

Of is dat slechts één ingrediënt van het hele recept?”

Diezelfde omroep laat op 12 april 2021 jongeren aan het woord over “*Wat als je moeder een complotdenker is?*”.

Op de website van de KRO-NCRV legt Dr. Jovan Byford, hoofddocent psychologie aan The Open University, de term ‘complottheorie uit. Byford: “*De term complottheorie verwijst naar theorieën, waarbij de oorzaak van wereldwijde gebeurtenissen wordt toegewezen aan een groot ‘duivels’ plan, dat in het geheim is opgezet door een kleine groep invloedrijke individuen*”.

Beperkt denken of naïef?

Bovenstaande geeft aan hoe beperkt of naïef de ‘wetenschappers’ en media naar de wereld kijken. Over de oorzaken kan ook gespeculeerd worden, maar dat past niet in het kader van dit artikel. Dat hun beperkte zicht op de complexe wereld wordt verdedigd door andersdenkenden, die wel op onderzoek gaan, te demoniseren geeft te denken. Het is niet alleen kwalijk, maar de geschiedenis heeft, en niet alleen tussen 1933-1945, laten zien dat de hierdoor opgewekte haat tot geweld tegen andersdenkende kan leiden.

Inmiddels zijn al veiligheidsdiensten druk doende om ‘complotdenkers’ in kaart te brengen. Overheden hebben censuurwetten in de maak om ‘vrije gedachten’ die kunnen leiden tot het aantasten van het voorgeschreven narratief, te verbieden.

In een uitgebreid artikel gaat Elze van Hamelen dieper in op de stigmatisering van andersdenkenden, ook wel ‘complotdenkers’ genoemd.

Lees hier verder op vanhamelen.eu.